

Protestantse Kerk
Classis Fryslân

Vrees niet, kleine kudde

BELEIDSPLAN 2020-2023 EN WERKPLAN 2020-2021
CLASSIS FRYSLÂN VAN DE PROTESTANTSE KERK IN
NEDERLAND

Beleidsplan Classis Fryslân van de Protestantse Kerk in Nederland 2020-2023

Inleiding

In mei 2018 is de Classis Fryslân van start gegaan. Deze heeft inmiddels het eerste jaar achter de rug en haar eerste weg gevonden. Sinds september 2018 is de classisdominee zijn ronde langs de 230 Friese gemeenten en 200 voorgangers begonnen. Na dit eerste jaar tekent zich een beeld af van wat er leeft, goed gaat, zorgen geeft en nodig is voor de Friese gemeenten. De classis kan de eerste balans opmaken en een visie neerleggen in een beleidsplan voor de komende vier jaar. Deze visie wordt concreet in een werkplan voor de komende twee jaar.

Missie

Het bestaansrecht van de classis ligt vooral in het onderling verband van de gemeenten samen. Gemeente zijn kun je niet in je eentje. In de classis ontmoeten de gemeenten elkaar en zorgen zij voor elkaar. Samengevat in één zin is de missie van de classis:

In de Classis Fryslân zorgen de Friese gemeenten voor elkaar.

Geloof in de Heer van de kerk en in het leven van de gemeente

In de classis hebben de gemeenten elkaar nodig, juist in deze tijd. Om zichzelf niet te verliezen in het overleven als gemeenten, maar om met hart en ziel bezig te zijn met het leven van de gemeente. Daarin worden zij gesterkt door hun geloof dat de Heer van de kerk hen bij elkaar brengt en bij elkaar houdt. Voor elkaar zorgen als Friese gemeenten begint met het vinden en versterken van elkaars geloof in de toekomst van de kerk van de Heer.

Tijd tussen rouw en nieuw elan.

Het begin van de classis valt in een kerkelijk bewogen tijd. Die heeft twee kanten. Enerzijds is er krimp van kerk en gemeenten. Anderzijds komt er nieuwe grond onder de kerkelijke voeten.

De heftigheid van de secularisatie is aan het verminderen, en voorzichtig kondigt een nieuwe stabiliteit zich aan. De afgelopen veertig jaar zijn de Friese gemeenten geslonken. Zij rouwden over het verlies van leden, voorgangers en kerkgebouwen. Van meerderheidskerken zijn zij minderheidskerken geworden. Het verdriet daarover en ook twijfel aan de toekomst voelen zij geregeld, soms meer, soms minder.

Inmiddels hebben de kerken leren om te gaan met de krimp. De rouw is aan het slijten en nieuw elan kondigt zich aan: als minderheidskerk maken zij een goede en mooie tijd door. De dankbaarheid en vreugde over hoe ze gemeente zijn is groot. Zij beseffen dat ook als minderheid veel te kunnen betekenen voor de kerk en voor de samenleving. Zij zijn niet meer zoals vroeger de 'volkskerk' in de

dorpen en stadswijken aanwezig. Niet meer 'kerk van de mensen'. Als minderheidskerk proberen zij wel kerk voor de mensen te zijn: zij willen er zijn voor de samenleving om hen heen in pastoraat en diaconaat.

Ambities voor de komende vier jaar

Op verschillende gebieden kunnen de gemeenten, juist in deze tijd, daadwerkelijk iets voor elkaar betekenen en voor elkaar zorgen. Daaruit leidt de classis de ambities voor de komende vier jaar af.

Bemoedigen

In de classis en de ringen ontmoeten de Friese gemeenten elkaar. In deze ontmoeting delen zij elkaars vreugde over hoe ze samen kerk zijn ieder in op de eigen plaats. Zij inspireren elkaar, en bemoedigen elkaar. Met geloof en hoop en liefde, en ook met praktische ideeën.

Ambitie 1: In de Classis Fryslân bemoedigen de gemeenten elkaar.

Zorgen delen over de toekomst en de vergrijzing

In de classis en de ringen delen de gemeenten ook elkaars verdriet en zorgen. Kerk zijn in de krimp is lijden aan het kleiner worden. De tijd waarin kerken en gemeenten behoorden tot de meest invloedrijke instituties in de samenleving is voorbij. Kerken zijn, zoals veel groepen in de samenleving, een minderheid geworden. En hebben ook de zorgen die andere minderheden hebben.

De eerste zorg is blijven voortbestaan. Zullen ze voldoende schouders blijven vinden waarop het kerkenwerk rust? Er zijn in de gemeenten veel vrijwilligers actief. Maar kunnen ze in de toekomst voldoende ambtsdragers en kerkenraadsleden vinden?

De tweede zorg is de vergrijzing. De generatie 18-40-jarigen lijkt te verdampen in de kerken. Blijven zij aantrekkelijk voor de jongere generaties? Heeft de gemeente toekomst voor de jongere generatie?

In de classis hebben de gemeenten daadwerkelijk steun aan elkaar. Hun zorgen, die vrijwel overal hetzelfde zijn, delen zij met elkaar. Zij kunnen elkaar ook ideeën doorgeven hoe ze de bestuurbaarheid en de dreigende vergrijzing het hoofd kunnen bieden.

Ambitie 2: In de Classis Fryslân delen gemeenten elkaars zorgen over de toekomst en de vergrijzing, en ideeën over hoe zij hiermee kunnen omgaan.

Samen

Gemeenten beseffen dat zij elkaar als minderheidskerken nodig hebben. Om samen één of meerdere (deeltijd-) voorgangers aan te trekken. Om elkaars bestuurskracht te versterken. Om de geestelijke gaven binnen de ene gemeente ook beschikbaar te stellen aan andere gemeenten. Om de ruime financiële middelen van de ene gemeente mede in te zetten voor andere gemeenten. In de classis streven zij naar samenwerking (met behoud van de eigen zelfstandigheid) en, waar dat nodig is, naar samenvoeging.

Ambitie 3: In de Classis Fryslân streven we naar samenwerking waar dat kan, en samenvoeging waar dat moet.

Ringen

Met de samenvoeging van de 75 classes naar 11 classes – in Friesland van 7 classes naar 1 classis – is de classis het bestuur geworden van de regionale kerk en de ringen zijn nu het platform van de ontmoeting van gemeenten. Het bestuur is neergelegd bij het breed moderamen van de classis. Het beleid ligt bij de classicale vergadering. De gemeente ontmoeten elkaar binnen de ringen. Het initiatief hiervoor ligt bij de gemeenten zelf, zo nodig ondersteund door de classis, met name door de classicale visitatie.

Ambitie 4: De Classis Fryslân ondersteunt de ringen als plek van ontmoeting van gemeenten.

Communicatie

Om samen kerk te kunnen zijn in Fryslân is het belangrijk contact met elkaar te leggen en te houden. Belangrijk instrument van verbinding is het vierjaarlijks bezoek door de classisdominee aan elke kerkenraad en voorganger. Daarnaast horen de gemeenten van elkaar en informeren zij elkaar via nieuwsbrieven, website en sociale media.

Ambitie 5: De Classis Fryslân draagt zorg voor een goede communicatie met en tussen gemeenten.

Van beleidsplan naar werkplan

Met het beleidsplan spreekt de classis uit wat zij wil voor de komende vier jaar, haar ambities. Vervolgens omschrijft het werkplan hoe de classis dat wil doen, haar acties.

Fondsen

De classis heeft besloten een Algemeen Fonds en een Diaconaal Fonds op te richten. Vanuit deze fondsen kan de classis o.a. de classicale werkgroepen, Raad van Kerken in Fryslân, diaconale projecten en projecten in gemeenten, werkverbanden en ringen blijven ondersteunen. Vanaf 2004 werd dit alles bekostigd vanuit Het Fries Activiteitenfonds. In de afgelopen jaren ondersteunde de classis het 'Fries Kerkenwerk' voor € 30.000,-- tot € 35.000,-- per jaar. Na vijftien jaar komt nu de bodem van het fonds in zicht. Vandaar dat de classis heeft gekozen voor fondsen met daaraan gekoppeld een omslagstelsel met als basis het aantal zielen in de plaatselijke gemeenten.

Werkplan Classis Fryslân van de Protestantse Kerk in Nederland 2020-2021

De ambities van het beleidsplan werkt de classicale vergadering uit in voorgenomen acties. Deze betreffen de periode 2020-2021. Aan het slot van deze periode evalueert de classicale vergadering deze acties en stelt een werkplan op voor de volgende twee jaar.

Prioriteit

De eerste twee ambities uit het beleidsplan geeft de classis de komende jaren prioriteit. Zij betreffen beide de toekomst van de gemeenten. Op de bezoeker van de classisdominee noemen de kerkenraden en voorgangers, naast het vele wat goed gaat en dankbaar maakt, stevast als zorg van de kerkenraad:

1. “Het wordt meer en meer lastig om kerkenraadsleden te vinden. Hoe kunnen we in de toekomst de gemeente blijven besturen op de manier waarop de kerkorde dat van ons vraagt?”
2. “Onze gemeente vergrijst, zullen wij in de toekomst nog gemeente kunnen blijven?”

De classis geeft de komende twee jaar prioriteit aan het delen van zorgen en ideeën over de moeite om ambtsdragers te werven en over vergrijzing van de gemeenten.

Naast deze beide prioriteiten geeft de classis aandacht aan samenwerking en samengaan van gemeenten, het stimuleren van de (sub)ringen en de communicatie van de classis.

De toekomst van de gemeentes – de zorgen niet overschatten

De classis wil de zorgen over de toekomst in de gemeente niet overschatten en ook niet onderschatten.

Niet overschatten, want de gemeenten die het afgelopen jaar bezocht zijn door de classisdominee geven vrijwel zonder uitzondering aan: Het gaat goed met onze gemeente, wij zijn blij met en trots op onze gemeente. Uit het jaarverslag '18-'19: “Over het algemeen gaat het goed in de Friese gemeenten en zijn zij springlevend. Kerkenraadsleden, vrijwilligers en beroepskrachten zetten zich in met grote motivatie.”

Het moet ons vooral dankbaar stemmen dat op zoveel plaatsen in de classis een protestantse gemeente levend en levendig aanwezig is. Dat iedere zondag en feestdag zoveel kerkdiensten de harten verheugen. Dat kerkgangers wekelijks worden geraakt door een Bijbelverhaal, gedragen door een lied, geborgen in het gebed, getroost met een zegen. Dat er dagelijks mensen met liefde naar elkaar omkijken in het pastoraat en het diaconaat. Dat kerkmensen de samenhang in de samenleving om hen heen te versterken. In de Friese gemeenten slagen vele gelovigen er op vele plaatsen in de lamp Gods brandend te houden en het licht voor elkaar en anderen te laten schijnen. Dat is een groot goed. De classis hoopt dat de gemeenten de vreugden die zij ervaren niet laten overstemmen door de zorgen die zij ook hebben.

De toekomst van de gemeentes – de zorgen niet onderschatten

Laten zij die zorgen ook niet onderschatten. Een groot deel van de zorg die zij voelen, heeft te maken met de krimp van de kerken. Kerken vormen niet meer de meerderheid in de samenleving. Door de individualisering lijdt de kerk aan dezelfde teruggang van de instituties waaraan bijvoorbeeld ook de politieke partij lijdt, de vakbond, het verenigingsleven, het dagblad en de omroepvereniging. Toch is de kerk een belangrijk onderdeel van de samenleving gebleven en zal als krachtige minderheid een rol blijven spelen. Dus laten gemeentes de krimp accepteren en als zelfbewuste minderheid verdergaan: “Vrees niet, kleine kudde”.

Lichtere organisatievormen

De eerste grote zorg van kerkenraden is hoe zij voldoende ambtsdragers kunnen vinden om de eigen kerkenraad te bezetten. In de grote kerkenraden leeft de vraag hoe zij de kerkenraad met het huidige aantal ambtsdragers bezet kunnen houden. In de kleine gemeentes leeft de vraag hoe zij aan de eisen van de kerkorde (minimaal zeven kerkenraadsleden) kunnen blijven voldoen om bevoegd te blijven de gemeente besturen en om rechtshandelingen te verrichten.

Deze zorg vraagt om een organisatievorm die past bij deze tijd. Te denken valt aan een lichtere bestuursvorm en een meer informele organisatie. Ook de kerk moet zuinig omgaan met vrijwilligers en niet alles door iedereen laten doen. Kerkenraden kunnen praktische en uitvoerende taken aan (groepen) vrijwilligers overlaten, en deze ondersteunen met een kerkenraad die vooral coördinerend en faciliterend bezig is. Zij kunnen zo toe met een ‘zo klein mogelijke kerkenraad’.

Van de landelijk kerk vraagt dit een kerkordewijziging die de lichtere bestuursvorm mogelijk maakt. Inmiddels is er een werkgroep gestart die de synode adviseert. De classisdominee maakt deel van uit van de klankbordgroep daaromheen, hij kan deze zienswijze inbrengen.

Plaatselijke gemeentes kunnen elkaar inspireren en ondersteunen in het verkleinen van de kerkenraad en in werkbare vormen waarmee zij uitvoerende taken aan groepen vrijwilligers in de gemeentes kunnen toevertrouwen.

Actie 1: De Classis Fryslân maakt het vinden van een lichtere bestuurs- en organisatievorm tot punt van beleid in het navolgende jaar. Zie het mogelijke schema in bijlage 1.

Verdampen jonge generatie

De tweede zorg die de gemeentes voelen is het verdampen van de generatie van de jonge gezinnen en van hun kinderen. Gemeentes doen hun uiterste best de jongere generaties vast te houden, terug te winnen. Maar zij zien hun gemeente meer en meer vergrijzen. Dat geeft hen het machteloze gevoel op een zinkend schip te zitten. Dat diep ingrijpende gevoel onderschat de classis niet. De gemeentes in de classis hebben elkaar hard nodig om hiermee om te kunnen gaan. De classis kan hierbij een rol spelen, zowel in het bij elkaar brengen van de gemeentes als in het aanreiken van deskundigheid die er bestaat binnen de eigen gemeentes en daarbuiten.

Actie 2: De Classis Fryslân maakt omgaan met de vergrijzing tot punt van beleid in de komende jaren. Zie het mogelijke schema in bijlage 1.

Samenwerking en samenvoeging gemeentes

Gemeenten maken voor het merendeel een periode van krimp door. Meer en meer hebben zij elkaar nodig om gemeente te zijn en te blijven. Soms zijn zij in hun eentje te klein om een eigen voorganger aan te stellen, daarom zoeken zij naar mogelijkheden om samen met een andere gemeente de voorganger te delen. Dit in klein, of in groter verband. Soms maken gemeenten gebruik van de mogelijkheid om zich samen te voegen met een andere gemeente, vaker kiest men ervoor zelfstandig te blijven en samen te werken.

De classis stimuleert waar gewenst de samenwerking en samenvoeging van gemeentes, met name in de zogenaamde vacaturegesprekken.

Actie 3: De Classis Fryslân stimuleert de samenwerking en samenvoeging van gemeenten.

Ringen en subringen

In de nieuwe structuur 'Kerk 2025' is het bestuur van de classis toevertrouwd aan de klassicale vergadering en aan het breed moderamen daarvan. De ontmoeting is neergelegd bij de gemeenten zelf, die hieraan vorm geven in ringen en subringen. De classis stimuleert deze ontwikkeling en houdt er toezicht op.

Samen met de (voorzitter van de) visitatie stimuleert de classis de verdere groei van de ringen en het actief worden van de ringen in gebieden waar nog geen (sub)ring werkzaam is.

Actie 4: Samen met de voorzitter van de visitatie stimuleert het breed moderamen de (sub)ringen.

Huiswerk: communicatie van de klassicale vergadering

Actie 5 betreft intern huiswerk van de classis. Communicatie binnen de classis en naar buiten is belangrijk voor het goed functioneren van de classis zelf. Dit thema moet de komende twee jaar intern worden uitgewerkt.

Actie 5: De klassicale vergadering geeft het breed moderamen de opdracht een permanente werkgroep communicatie in het leven te roepen die de communicatie van de classis met de gemeentes en de samenleving vorm geeft in de website, nieuwsbrieven en mogelijk andere communicatiekanalen.

Tijdpad en takenlijst

Voor de uitvoering van de voorstellen is een nader tijdpad en een uitgewerkte takenlijst nodig. Het breed moderamen geeft dit vorm in een tijdpad en een takenlijst.

Bijlage: Mogelijk schema om de punten van beleid de komende twee jaar te behandelen

De beide prioriteiten voor de classis de komende twee jaar - lichtere bestuursvormen en vergrijzing – kunnen in de komende twee jaar als volgt worden behandeld:

1. Eén van de classicale vergaderingen wordt een bezinningsbijeenkomst waarin met deskundigen vanuit gemeentes en van daar buiten de gekozen prioriteit wordt verkend.
2. De classis vraagt de ringen en subringen in de maanden daarna samen te komen en de genoemde prioriteit te delen en elkaar hierin te ondersteunen met 'goede praktijk' voorbeelden.
3. Na afloop van de samenkomsten met de ringen nodigt de classis de gemeenten uit voor een afsluitende conferentie waarin de oogst van de ringontmoetingen gedeeld wordt en nieuwe lijnen voor de toekomst worden getrokken.
4. In de classicale vergadering volgend op de in 3. genoemde conferentie evalueert de classis de voorgaande stappen en maakt vervolgplannen voor de toekomst.

Inhoud

Beleidsplan Classis Fryslân van de Protestantse Kerk in Nederland 2020-2023	1
<i>Inleiding</i>	1
<i>Missie</i>	1
<i>Geloof in de Heer van de kerk en in het leven van de gemeente</i>	1
<i>Tijd tussen rouw en nieuw elan.</i>	1
<i>Ambities voor de komende vier jaar</i>	2
<i>Bemoedigen</i>	2
<i>Zorgen delen over de toekomst en de vergrijzing</i>	2
<i>Samen</i>	2
<i>Ringen</i>	3
<i>Communicatie</i>	3
<i>Van beleidsplan naar werkplan</i>	3
<i>Fondsen</i>	3
Werkplan Classis Fryslân van de Protestantse Kerk in Nederland 2020-2021	4
<i>Prioriteit</i>	4
<i>De toekomst van de gemeentes – de zorgen niet overschatten</i>	4
<i>De toekomst van de gemeentes – de zorgen niet onderschatten</i>	5
<i>Lichtere organisatievormen</i>	5
<i>Verdampen jonge generatie</i>	5
<i>Samenwerking en samenvoeging gemeentes</i>	6
<i>Ringen en subringen</i>	6
<i>Huiswerk: communicatie van de classicale vergadering</i>	6
<i>Tijdpad en takenlijst</i>	6
Bijlage: Mogelijk schema om de punten van beleid de komende twee jaar te behandelen	7